

Puõccmõš da säursmâttmõš

VUÄ'NKÂNJI DA ČIÕLGGSÂNJI

Siiskõs

Jõs puâccjak	3
Taalkâsko'rvvõõzz	6
Ko'rvvõõzz privatt puõccihâaidast da pää'nnhâaidast	10
Ko'rvvõõzz maa'tkin	12
Puõzzâlmpei'vvteä'gğ	14
Reâuggpââ'st'te'mesvuõttjeältök	17
Tuâjitiõrvâsvuõttthuâl	18
Jõs päärnaž puâccai	20
Tuärjjõs säursmâ'ttma	22
Lää'mestuärjjõõzz	26
Ooccâm da mä'hssem	28
Näai't Kela kääzzkâstt	31

Jõs puâccjak

Jõs puâccjak le'be jõs tu'st lij vââ'jj,
vuâitak vuâžžad Kelast teägglaz tuärjjõõzz.
Jõs puõzzâlm le'be vââ'kk vaaikat
tuu pâstlvažvuõ'tte pi'rğğeed aargâst le'be reâuggad,
vuâitak vuâžžad Kelast säursmâttmõõžž.

Tân brosyyrâst muštlet,
mä'htt Kela ko'rvvad koolaid, kook šâ'dde puõzzâlm diõtt,
da vie'kkat tuu tie'gğ peä'lest puõzzâlm ääi'j.
Brosyyrâst muštlet še Kela jä'rjstem säursmâ'ttem pirr.
Lââ'ssen brosyyrâst muštlet tuâjitiõrvâsvuõttthuâl
da lää'mestuärjjõõzzi pirr.
Brosyyr looppâst lie teâđ tõ'st,
mä'htt tuärjjõõzzid oozžât.

Brosyyr muštta ee'jj 2022 vue'jjest.

Lââ'ssteâđ nee'ttest da te'lfoonâst

Kela tuärjjõõzzi pirr muštlet
nuõrttsää'mkiõ'lle adrõõzzâst
www.kela.fi/nuorttsaamkiolle

Puõccâmäai'j tuärjjõõzzi da säursmâ'ttem pirr
muštlet tää'rkben Kela lää'ddkiõllsaž seeidain
www.kela.fi/sairastaminen
www.kela.fi/kuntoutus

Jõs tu'st lie kõõčcmõõžž,
vuâitak soi'ttjed kääzzkâ'sttemnâamra
020 692 204

Måkam koolaid Kela ko'rvvad?

Kela ko'rvvad jeä'rbi mie'ldd vue'zz täin koolain:

- rese'ptt-talkkâz, kook ko'lle ko'rvvuom talkksid
- privatt dâhttar pää'lķ
- privatt pää'nndâhttar pää'lķ
- mää'tķ puõccihâiddma, tu'tķkummša le'be säursmâ'ttma.

Lââ'ssen Kela ko'rvvad tiânâsmõõntõõzz,
kää'tt sâdd jiijjâs puõzlmest
le'be puõcci pärna hâiddmõõžžâst.

Kela ij ko'rvved hâaid õõlmâs tiõrvâsvuõttuâlast
le'be hâaid tiõrvâsvuõttkõõskõõzzâst da puõccipõõrtâst.

Jõs leäk tuâjast, vuäitak jie'lled še tuâjitiõrvâsvuõttuâlast,
koon tuâjju'vddi reäšš.
Lââ'ssen ååsktemõõhttõõzz kaaupše
privatt puõz3âlmååsktõõzzid puâccjem väaras.

Kela-kortt

Jõs tu'st lij Kela-kortt,
vuäžžak tõiin vuõiggest ko'rvvõõzz hâiddkoolain
määngain privatt dâhttarsâjldõõggin.
Näai't jiõk taarbâž ooccâd ko'rvvõõzz jeä'rben Kelast.

Vuäžžak Kela-koort,
jõs tu'st lij vuõiggâdвуõtt taalkâsko'rvvõõzzid
da jee'res puõccmõ'sše õhttnēi Kela tuärjjõõzzid.
Kortt lij mäaustem, da tõt pää'st'tet päikksad.

Vuäitak ti'll'jed Kela-koort kääzzkâ'sttemnâamrest
[020 692 204.](tel:020692204)

Eurooplaž puõccihâiddamkortt

Jõs jååđak jee'res Euroopp jânmin,
tu'st lij pue'rr lee'd mie'ldd
eurooplaž puõccihâiddamkortt.

Vuäitak ti'll'jed tõiin nee'ttest:

www.kela.fi/neettest

Vuäitak še soi'ttjed kääzzkâ'sttemnâamra
[020 692 204.](tel:020692204)

Kortt lij mäaustem,
da tõiin pää'st'tet päikksad.

Jõs puâccjak kroota,
čüä'jet koort da persoontuõđstõõzz
ålggjânmin hâiddpäai'ķest.
Kortt ââ'nat EU-jânmin, Etv-jânmin,
Svei'ccjânimest da Jõnn-Britanniast.
Õu'ddel mää'tķ kannat se'lvted,
mä'htt koon jânimest ålgg tåimnad, jõs puâccai.

Lââ'ssteâđ nee'ttest (läädas):

www.kela.fi/sairanaukomailla

Jõs tu'st ij leäkku mie'ldd eurooplaž puõccihâiddamkortt,
vuäitak ooccâd ko'rvvõõzzid mââikiõ'tte Kelast.

Lââ'ssen ååsktemõõhttõõzz kaaupše mä'tķkååsktõõzzid,
kook ko'rvvee hâiddkoolaid.

Taalkâsko'rvvõõzz

Kela vuäitt mä'hssed ko'rvvõõzz rese'ptt-talkksin, koid dâhttar le'be puõccihoi'ddjeei lij mie'rrääm puõzlmad hâiddma.

Kela ij ko'rvved pukid talkksid.
Nee'ttest lie teäđ talkksi pirr, koid ko'rvveet (läaddas):

www.kela.fi/laakehaku

Alggjiõččvasttõs

Alggjiõččvasttõs lij 50 eu'rred ee'jjest.
Määusak alggjioččvasttõõzz jiočč.
Vuäžžak ko'rvvõõzz, ko alggjioččvasttõs lij teäuddjam.

Apteekkin da Kelast lij teätt tõ'st, mâ'mmet leäk mähssam alggjioččvasttõõzz.
Ko alggjioččvasttõs lij teäuddjam, apteekk kie'ppad talkkâz hââ'ddest Kela ko'rvveem vue'zz vuõ'i'ğğest.
Loppvue'zz hââ'ddest määusak jiočč.

Ko'rvvõshâ'dd da talkkâz vaajtummuš hää'lb'ba

Vuässa talkksin lij meä'rtum ko'rvvõshâ'dd.
Talkkâz kaaupšemhâ'dd vuäitt lee'd šoorab ko ko'rvvõshâ'dd.
Vuäžžak ko'rvvõõzz kuuitâg jäänmõsân ko'rvvõshâ'dd mie'ldd.

Apteekk vuäitt vaajted talkkâz va'stteei mutâ hää'lbab talkksa, jõs haa'lääk.
Apteekk ij vuäžž kuuitâg vaajted talkkâz, jõs talkkâz mie'rreei keälld vaajtummuž.

Jõs talkksest ij leäkku ko'rvvõshâ'dd, vuäžžak ko'rvvõõzz kaaupšemhâ'dd mie'ldd.

Ouddmiârkk ko'rvvõshâ'ddest da talkkâz vaajtummšest hää'lb'ba

Dâhttar mie'rreem taalkâs mähss 30 eu'rred.
Talkkâz ko'rvvõshâ'dd lij 10 eu'rred.
Vuäžžak ko'rvvõõzz 40 % ko'rvvõshâ'ddest le'be 10 eeu'rest.
Ko'rvvõs lij nääi't 4 eeu'r.
Määusak jiočč loopp le'be 26 eu'rred.

Apteekkast lij kuuitâg ta'rjjeed seämmanallšem pe'ce hää'lbab taalkâs.
Tõt mähss tâ'lík 10 eu'rred.
Jõs vaajtak talkksad tõõzz, vuäžžak 4 eeu'r ko'rvvõõzz da määusak jiočč talkksest tâ'lík 6 eeu'r.

Spesiaalko'rvvõs

Mâtmin talkksin vuäitak vuäžžad spesiaalko'rvvõõzz, kää'tt lij šoorab ko takai ko'rvvõs.
Tõn vuäžž tiõttum vai'ğğes da ku'kesäiggsaž puõzlmî hâiddma mie'rroom talkksin.

Oo33 vuõiggâdvueđ spesiaalko'rvvõ'sse Kelast.
Taarbšak tõn vääras dâhttar kee'rjtem B-ciälkâlm.

Taalkâsko'rvvõõzz vuäitt vuäžžad še mâtmin porrmõšvalmštõõzzin.
Ko'rvvõõzz porrmõšvalmštõõzzin vuäžž ouddmiârkkân mie'lkkallergia le'be njammjemstamlõõzz puõcci ooumaž.

Oo33 vuõiggâdvueđ spesiaalko'rvvõ'sse Kelast.
Taarbšak tõn vääras dâhttar kee'rjtem B-ciälkâlm.

Jõnn taalkâskool

Jõs jooudak vuä'stted jiännai talkksid,
vuäitak vuäžžad lââ'ssko'rvvõõzz taalkâskoolain.

Vuäžžak lââ'ssko'rvvõõzz,
ko leäk mähssam talkksin ee'jj ääi'j pâ'jjel 592 eu'rred.
Tõn mângga määusak juõ'kk talkksest tä'lk 2,50 eeu'r,
hã't taalkâs le'čči kaallšab.

Vuäitak kiõččäd tu'nne ee'jj ääi'j nãrrjam taalkâskoolaid
nee'ttest:

www.kela.fi/neetest

Talkkâz vuästtmõš ålggjânnmin

Jõs ääigak vuä'stted talkkâz nuu'bb EU-jânnmest,
Etv- jânnmest le'be Svei'ccjânnmest,
vuäitak raukkâd Lää'ddjânnmest dãhtrest jeä'rben resee'pt,
koin vuäitak vuä'stted talkkâz ålggjânnmin.

Vuäitak ooccäd ko'rvvõõzz ålggjânnmin vuästtum talkksest
mãâikiõ'tte Kelast.
Ko'rvvõõzz vuäžžmõõžž oudldõssân lij,
što taalkâs lij primmum ko'rvvuum talkksen Lää'ddjânnmest.

Ko'rvvõõzz privatt puõccihåaidast da pää'nnhåaidast

Ko'rvvõõzz privatt puõccihåaidast

Kela mähss ko'rvvõõzz,
ko jeälak puõzzâlm diött privatt dâhttrest.
Kela mähss ko'rvvõõzz še
privatt dâhttar mie'rreem tu'tkkummšin da håaidain.
Näkam lie ouddmiârkân fysioterapia
da laboratoriotu'tkkummuž.

Kela ij määu's ko'rvvõõzz, jös oo3zak privatt dâhttrest
dâhttartuõđstõõzz ouddmiârkân vuejjamkoort,
jeältõõgg le'be mättstroi'ttla põrggâm vääras.

Ko'rvvõõzz privatt pää'nnhåaidast

Kela mähss ko'rvvõõzz še njää'lm da paa'ni håaidast
privatt pää'nndâhttrest.

Vuäitak vuäžžad ko'rvvõõzz privatt pää'nndâhttar tuejjeem
njää'lm da paa'ni tu'tkkummšest juõ'kk nuu'bb ka'ldaree'jj.
Jös tuu pää'nndâhttar siâzztâäll tä'rkstummuž õ'htešt
ee'jjest, vuäitak vuäžžad ko'rvvõõzz õ'htešt ka'ldaree'jjest.

Kela mähss ko'rvvõõzz še
röntgen- da laboratoriotu'tkkummšin,
koid privatt pää'nndâhttar mie'rrad.

Kela mähss ko'rvvõõzz njä'lmhygieniist u'vddem håaidast,
jös töt vuäđđâäv privatt pää'nndâhttar meärrõ'sse.

Kela ij takainalla ko'rvved pää'nnprotee'sid õhttnee koolaid.

Vuäitak vuäžžad ko'rvvõõzz tâ'lles

Vuäžžak ko'rvvõõzz täujja ju'n vuâsttavä'lddimest,
ko čuä'jtak Kela-koortad.
Vuäitak ooccâd ko'rvvõõzz Kelast še mââikiõ'tte.

Kela mähss tu'tkkummšin da håaidain ko'rvvõõzz
jäänmõsân Kela meä'rtem tariiff le'be
jäänmõshââ'dd mie'ldd.
Kela ij ko'rvved koontârkoolaid.

Hoiddu ålggânmin

Jös mõõnak hoiddu nuu'bb EU-jânmmest, Etv-jânmmest,
Svei'ccjânmmest, Jõnn-Britanniast le'be Tâ'vv-Irlaantâst,
vuäžžak håaidast seamma ko'rvvõõzz,
koon vuäžžčik Lää'ddjânmmest.

Lââ'ssteätt tiõrvâsvuõttkääzzkõõzzi ââ'nnem pirr
ålggânmin (läaddas):

www.kela.fi/yhteyspiste

Mõõn dâhttrest jeällmõõžžâst ko'rvveet?

Mäšš jie'li privatt spesiaaldâhttrest da maau'si
20 minuutt vuâsttavälddmõõžžâst 80 eu'rred.
Kela ko'rvvõs lij 13,50 eu'rred.

Kela ko'rvvad 13,50 eu'rred,
da Mäšš mähss jiõčč loopp le'be 66,50 eu'rred
(80 eu'rred – 13,50 eu'rred = 66,50 eu'rred).

Ko'rvvõõzz maa'tkin

Kela ko'rvvad mä'tkk-koolaid õölmâs le'be privatt tiörvâsvuõtthuõllu, jös mõõnak hoiddu puõzzâlm, vue'rdtempââ'j le'be šõddeem diõtt. Maa'tkid ko'rvveet takainalla ââldmõs häiddpäikka da häälbmõs jää'ttemnääl mie'ldd.

Säursmä'ttem diõtt jottum maa'tkid Kela ko'rvvad, jös säursmä'ttem vuâđđan lij Kela le'be õölmâs tiörvâsvuõtthuâl u'vddem säursmä'ttemtu'mmstök.

Jös sa'tti le'be piârnek âlgg lee'd mie'ldd, vuäitak ooccâd ko'rvvõõzz še sij mä'tkk-koolain.

Kela ij ko'rvved jeä'rab talkksi vižžâm-mää'tk apteekka.

Takssmäätķ

Jös tiörvâsvuõttad le'be vää'nes jää'ttemõhtvuõđ õõlgte taaks âânnmõõžž, vuäitak vuäžžad maa'tkin ko'rvvõõzz. Jös âânak taaks tiörvâsvuõđad diõtt, tu'st fe'rttai lee'd häiddstroittel u'vddem tuõđštõs, koon nõmm lij Tuõđštõs mä'tkk-ko'rvvõõzz vääras (Todistus matkakorvausta varten SV 67).

Juõ'kk mäddkää'ddest lie 2 ti'll'jemnâamar, koin vuäitt ti'll'jed Kela-taaks.

Vuäitak jiõčč va'lljed, kuäbba nâamrest ti'll'jak määtķ. Ko ti'll'jak taaks ti'll'jemnâamrest, vuäžžak mä'tkk-ko'rvvõõzz tâ'lles taaksâst. Jös ti'll'jak taaks jee'resa'rnn, Kela ij ko'rvved tuu määtķ.

Sää'mkiõllsaž ä'sšnek vuäitt ti'll'jed Kela-säättaid vuõ'i'ğğest sää'mkiõllsaž jää'dtee'jest.

Taaksi ti'll'jemnâamar (lääddas):

www.kela.fi/nain-tilaat-taksin

Seu'rre mä'tkk-koolaid nee'ttest:

www.kela.fi/neettest

Maa'tki jiõččvasttõs

Jiõččvasttõs lij 25 eu'rred määtķest õõutarra. Jös tuu mä'tkk mähss pâ'jjel 25 eu'rred, Kela ko'rvvad tu'nne suum, kää'tt mâânn pâ'jjel 25 eeu'r.

Ee'kkjiõččvasttõs le'be mä'tkklaakk lij 300 eu'rred ee'jjest. Jös mäausak ka'ldaree'jj ääi'j mä'tkk-koolaid jiõčč pâ'jjel tõn, Kela ko'rvvad loppee'jj ääi'j puk mä'tkk-koolaid.

Jös mä'tkkääk taaksin, tu'st ij taarbâž ooccâd ko'rvvõõzz vuâlla 25 eu'rred mähssam maa'tkin. Kela la'skkad tõi mie'ldd ee'kkjiõččvasttõ'sse, jös leäk ti'll'jam taaks mäddkää'ddad ti'll'jemnâamrest. Jös mä'tkkääk jee'res gu taaksin, oo33 ko'rvvõõzz še vuâlla 25 eu'rred mähssam maa'tkin. Tâ'l Kela la'skkad tõi mie'ldd ee'kkjiõččvasttõ'sse.

Ko'rvvõs instummšest

Jös jooudak ouddmiârkkân hue'nes jää'ttemõhtvuõđi diõtt insted häidd- le'be säursmä'ttempäi'kk-kää'ddest, vuäitak vuäžžad instemtie'ğğ. Tõt lij jäänmõsân 20,18 eu'rred suutkâst.

Puõzzâlmpei'vvteä'gğ

Kela mähss puõzzâlm ääi'jest puõzzâlmpei'vvtie'gğ.
Vuaitak vuäžžad puõzzâlmpei'vvtie'gğ,
jõs leäk 16–67-ekksaž jiõk-ga puõzlmad diõtt pãâ'st tuõjju.

Puõzzâlmpei'vvtie'gğ määu'set takainalla tõn mângna,
ko leäk leämmaž puõccjen 10 pei'vved.
Jõs leäk põõrgãsnek,
vuaitak vuäžžad puõzzâlmpei'vvtie'gğ ju'n ääi'jben.

Reaugtem le'be mätt'tõõtti, kãã'tt vuäžž mätt-tie'gğ,
vuäitt še vuäžžad puõzzâlmpei'vvtie'gğ.

Jõs vuäžžak puõzzâlmäuamad ääi'jest pää'lk,
Kela mähss puõzzâlmpei'vvtie'gğ tuu tuäjju'vddja.

Oozz puõzzâlmpei'vvtie'gğ
2 mäanpãâ'j se'st reauggpãâ'st'te'mesvuõđ ä'lğğmest.

Mã'mmet vuäžžak puõzzâlmpei'vvtie'gğ?

Puõzzâlmpei'vvtie'gğ meä'r la'skķeet ee'kķpuättji vuãdald.
Ee'kķpuättjin juu'rdet tuu puättjid 12 mäanpãâ'j ääi'j.

Jõs dãhttar tuãtt,
što leäk reauggpãâ'st'tem ouddmiãrkkãn
vue'ssmannust 2022 ää'ljee'l,
Kela la'skķad puõzzâlmpei'vvtie'gğ meä'r tõi puättji mie'ldd,
koid leäk vuäžžam 1.4.2021–31.3.2022.

Puõzzâlmpei'vvteä'gğ lij pãi uu'ccab ko ee'kķpuätti.
Takainalla tõt lij nu'tt 70 prose'ntted ee'kķpuättjin.

Mõõn kuu'kķ puõzzâlmpei'vvtie'gğ määu'set?

Puõzzâlmpei'vvtie'gğ määu'set jãanmõsãn nu'tt ee'jj ääi'j.

Kela čiõlgat puõzzâlmpei'vvteä'gğpãâ'j ääi'j,
le'čči-a säursmã'ttmest veä'kķ puõzlmad hããidast.
Jõs leäk tuäjlaž,
Kela räukk tuu tããimted tuäjtiõrvãsvuõtt dãhttrad ciãlkãlm
reauggpãstlvažvuõđstad da vuäittmõõžžin juä'tkķed tuäjstad.
Kela taarbaš ciãlkãlm mããimõõžžãst te'l,
ko leäk vuäžžam puõzzâlmpei'vvtie'gğ 90 arggpei'vved.

Tuäjtiõrvãsvuõttthuãll vuäitt se'lvvted vue'jjad še mã'nglubust.
Tããimat Kelaa'je še tããžž õhttnee'i ciãlklmid

Lãã'sspeei'v puõzzâlmpei'vvteä'gğpãjja

Mãtmešt Kela vuäitt miõttãd
puõzzâlmpei'vvteä'gğpãjja lãã'sspeei'vid.

Takainalla puõzzâlmpei'vvtie'gğ vuäitt vuäžžad
jãanmõsãn nu'tt ee'jj ääi'j.
Jõs mããccak tuõjju tõn mângna, lešã keãvv nu'tt,
što puõzlmad cãgg võl-i reauggmõõžž,
Kela vuäitt mã'hssed puõzzâlmpei'vvtie'gğ
võl 50 pei'vved lãã'zz.

Lãã'sspeei'vi vuäžžmõõš oudald kuuitãg,
što leäk leämmaž tuãjast keãčclõõžži 30 pei'vved
le'be nu'tt mäanpãâ'j tõn mângna,
ko puõzzâlmpei'vvtie'gğ jãanmõsã'i'gğ lij puuttãm.

Jõs reauggpãâ'st'te'mesvuõtt õinn juãtkkai
jiõk-ga vuei't mã'cced tuõjju,
Kela le'be reauggjeãltõkstro'i'ttel ä'sštõbdi se'lvte,
vuaitak-a pää'cced reauggpãâ'st'te'mesvuõttjeãltõ'kķe.

Vue'sspuõzzâlmpei'vvtie'gğ

Vue'sspuõzzâlmpei'vvtie'gğ tuärjjad tuõjju mä'ccem.

Vuäitak vuäžžad vue'sspuõzzâlmpei'vvtie'gğ,
jõs leäk reäuggam ouddâl puäccjummuž tiuddäiggsânji
da mäaccak puõzzâlmüamast tuõjju vuõššân vue'ssäiggsânji.
Tuu tuâjjäi'gğ älgg kie'ppeed nu'tt peälla ääi'jab tuâjjäi'jest.

Kela mähss vue'ssäiggsaž reäuggmõõžž ääi'jest
vue'sspuõzzâlmpei'vvtie'gğ,
kää'tt lij pie'll puõzzâlmpei'vvtie'gğgest.

Vuäitak altteed vue'ssai'gğtuâj ääi'jmõsân te'l,
ko leäk leämmaž puõccjen 10 pei'vved.
Vue'sspuõzzâlmpei'vvtie'gğ määu'set jäänmõsân
120 arggpei'vved le'be nu'tt 5 määnpâ'j.

Vue'sspuõzzâlmpei'vvtie'gğ vuäitt ooccâd mäâikiõ'tte
2 määnpâ'j ääi'jest.

Puõzzâlmpei'vvtie'gğ, säursmâttmõš avi jeältõk?

Jõs puõzzâlmad peštt kuu'kk,
vuäitak vuäžžad tuärjjõõzz säursmummša.
Ko leäk vuäžžam puõzzâlmpei'vvtie'gğ
60, 150 ja 230 arggpei'vved, Kela see'lvat,
vuäitci-a säursmâ'ttem vie'kkted tuu
reäuggpâstlvažvuõđ pue'rummšest.

Jõs tu'st kollai, što taarbšak säursmâttmõõžž,
maainâst ää'šš pirr dâhttrinad le'be vää'ld õhttvuõđ Kelaa'je.

Reäuggpâ'at'te'mesvuõttjeältõk

Puõzzâlmpei'vvtie'gğ määu'set takainalla
jäänmõsân 300 arggpei'vved le'be nu't õõut ee'jj ääi'j.

Jõs reäuggpâ'at'te'mesvuõtt, kää'tt lij šõddâm puõzlmad
le'be vâäggad diõtt, juätkkai
jiõk-ga vuei't vuäžžad puõzzâlmpei'vvtie'gğ,
vuäitak ooccâd reäuggpâ'at'te'mesvuõttjeältõõgg.
Tõn vuäi'tte mä'hssed reäuggjeältõkstrooi'tel, Kela le'be kuhttu.
Kela mähss reäuggpâ'at'te'mesvuõttjeältõõgg,
jõs jiõk leäkku leämmaž reäuggjie'llmest
le'be jõs reäuggjeältõkstrooi'ttel mä'hssem jeältõk pääcc u'ccen.

Reäuggpâ'at'te'mesvuõttjeältõõgg vuäžžma vaaikat

- måkam puõzzâlm le'be vâä'kk tu'st lij
- mõõn äkksaž leäk
- måkam tuâj leäk tuejjääm
- måkam škooultõs tu'st lij.

Jõs jiõk pâ'at'te'mesvuõttjeältõõgg,
i'lmmtõõđ tuâjj- da jie'llemvue'kk-kontra le'be TJ-kontra
reäugte'mes reäuggooccjen.
I'lmmtõõđ mäimõõžžast čuâvvai peei'v
puõzzâlmpei'vvtie'gğ puuttmest.
Näai't vuäitak vuäžžad reäugte'mesvuõttääi'j pei'vvtie'gğ,
ko vuârdak tu'mmstõõgg
reäuggpâ'at'te'mesvuõttjeältõõggstad.

Jõs leäk reäugte'mesvuõttkää'sn vuäzzlaž,
oõzz tiânâspei'vvtie'gğ jiijjad reäugte'mesvuõttkää'snest.

Tuâjitiõrvâsvuõtthuâll

Tuâjju'vddi âlgg jä'rjsted puõzlmid cõggi
tuâjitiõrvâsvuõtthuâl pukid tuâjjlaid.
Tuâjjla tiõrvâsvuõttvue'jj da reâuggpâstlvažvuõđ seu'rrjet
jeä'rbi mie'ldd tiõrvâsvuõtt-tä'rčkstummšin.
Täävtõssân lij tuâjjla reâuggpâstlvažvuõđ seillmõš.

Vuäžžak tää'rķab teäđ tuâjitiõrvâsvuõtthuâlad kääzzkõõzzin
jiijjad tuâjju'vddjest.

Põõrgâsnee'ķķ tuâjitiõrvâsvuõtthuâll

Privatt põõrgâsneķ vuäitt še jä'rjsted
jiõccses tuâjitiõrvâsvuõtthuâl.
Tõt lij kuuitâg jiõččvääldlaž.

Jõs põõrgâsnee'ķķest lie tuâjjla,
son âlgg jä'rjsted tuâjitiõrvâsvuõtthuâl suu tuâjjlaid.
Põõrgâsneķ vuäitt ooccâd Kelast
ko'rvvõõzz tuâjitiõrvâsvuõtthuâl koolain.

Jõs pärnaž puâccai

Jõs pärnažad puâccai, vuâitak viikkâd suu tiõrvâsvuõttkõõskõ'sse le'be privatt dâhttra.

Kela ko'rvvad vue'zz privatt dâhttar määusain. Lââ'ssen Kela ko'rvvad vue'zz talkksi hââ'ddest. Tiõrvâsvuõttkõõskõõzz hâaidaid Kela ij ko'rvved.

Kõskkpoddsaz hâidduõvâsvuõtt

Jõs tuu vuâlla 10-ekksaz pärnaž puâccai kroota, vuâitak pää'cced meâdda tuâjast hâiddad suu. Tõn kââççat kõskkpoddsaz hâidduõvâsvuõttân.

Kõskkpoddsaz hâidduõvâsvuõtt lij jäänmõsân 4 peei'v. Jäänaš tuâjju'vddi mä'hsse kõskkpoddsaz hâidduõvâsvuõđ ääi'jest pää'lķ. Kela ij määu's tuärjjõõzz tän ääi'jest.

Spesiaalhäiddeä'ğğ

Jõs hâaidak puõcci le'be lää'mes vuâlla 16-ekksa pärna, vuâitak ooccâd Kelast spesiaalhäiddeä'ğğ.

Vuâitak vuâžžad spesiaalhäiddeä'ğğ, jõs jooudak lee'd meâdda tuâjast

- pärna puõccipõrtthâaid diõtt
- pärna puõccipõrtthoiddu õhttnee dommhâaid diõtt
- pärna säursmâttmõõžž diõtt
- pärna škooul- le'be pei'vvhâiddkiçčlõddmõõžž diõtt.

Spesiaalhäiddeä'ğğ lij seämma šoora ko puõžžâlpei'vvteä'ğğ.

Tõn vuâžžma vaakte pärna ââ'lķķ, puõžžâlm, hâidpâi'lķķ da hâaid podd.

Ooccmõõžžâst âlgg lee'd mie'ldd dâhttar ķee'rjtem D-tuõđstõs, ko'st vuâđdtõõlât, mõõn diõtt taarbšak spesiaalhäiddeä'ğğ.

Oożż spesiaalhäiddeä'ğğ
4 määnpââ'j se'st hâaid ä'lğğmest.

Tuärjjõs säursmâ'ttma

Säursmâttmõõžžin pue'reet reâuggpâstlvažvuõđ da toi'mmjempâstlvažvuõđ, jõs tõk lie huänn'nam.

Kela jää'rjast säursmâttmõõžž da tuärjjad pi'rğğummšad säursmâttmõõžž ääi'j. Kela lââ'ssen säursmâttmõõžž jä'rjste ouddmiärkkân tiõrvâsvuõttkõõskõõžž da puõccipõõrt, reâuggjeältõkstroi'ttel da TJ-konttâr.

Vuäitak teâđstõõllâd dâhttrest le'be Kelast, ķeän jä'rjstem säursmâttmõõžž vuäitak ooccâd.

Kela jä'rjstem säursmâttmõõš lij

- ämmtallaš säursmâttmõõš
- säursmõ'tti psykoteraapia
- säursmâ'ttem- da šiõttlõõvvâmvalmštemkurs
- vä'žžlõs talkksallaš säursmâttmõõš
- neuropsykologlaž säursmâttmõõš.

Ämmtallaš säursmâttmõõš

Ämmtallaš säursmâttmõõš lij jurddum tuâjjâkksaid, kooi reâuggpâstlvažvuõđ le'be mätt'tõõttâmpâstlvažvuõđ puõžžâlm lij huänn'nam le'be lij pue'tti ii'jji ääi'j huänn'ne'mmen.

Säursmâttmõõžž täävtõssân lij oou'deed tuâjast võõjjmõõžž le'be tuõjju mäccmõõžž. Säursmâttmõõš vuäitt še vie'ķķted nuõr piâssâd tuõjju. Vue'ssen ämmtallaš säursmâttmõõžž vuäitt vuäžžad še veä'ķķneävvaaid.

Nuõr ämmtallaš säursmâttmõõš

Nuõr ämmtallaš säursmâttmõõš lij jurddum 16–29-ekksaid, koin ij leäkku mätt'tõõttâmpäi'ķķ le'be tuâjjpäi'ķķ. Vuäitak vuäžžad tõn še, jõs määtt lie kõskldõõvvâm le'be vaar vue'lñn kõskldõõvvâd.

Nuõr ämmtallaš säursmâttmõõžž vuäitt ooccâd dâhttarciälkâlmtäa.

Säursmõ'tti psykoteraapia

Vuäitak ooccâd Kelast säursmâ'ttempkykoteraapia, jõs tu'st lij dâhttar tuõttâm miõlltiõrvâsvuõđ heämmõs, kää'tt vaiggsmaßt mätt'tõõttmad le'be reâuggmad.

Oudldõs lij še, što leäk vuäžžam miõlltiõrvâsvuõđ heämmõõžž diõtt hääid uu'ccmõsân 3 määnpää'j.

Lââ'ssen taarbšet psykiaatr ciälkâlm, ko'st vuäđdtõõlât, mõõn diõtt taarbšak teraapia.

Säursmâ'ttem- da šiõttlõõvvâmvalmštemkurs

Kela jää'rjast säursmâ'ttem- da šiõttlõõvvâmvalmštemkursid päärnaid, nuõrid da vuõrâsuummid, koin lij puõžžâlm le'be vââ'ķķ. Kursin vuäžžak teâđ tuu puõžlmest, verddsõstuärj da tuärj aargâst pi'rğğummša.

Vä'žžlõs talkksallaš säursmâttmõõš

Vuäitak vuäžžad vä'žžlõs talkksallaš säursmâttmõõžž, jõs leäk vuâlla 65-ekksaž da tu'st lie miärkteei vaiggâdvuõđ puõžžâlm le'be vââ'jj diõtt pi'rğğeed aarg täaimain. Vä'žžlõs talkksallaš säursmâttmõõš vuäitt lee'd ouddmiärkkân toi'mmjemteraapia le'be fysioteraapia.

Neuropsykolooglaž säursmâttmõš

Neuropsykolooglaž säursmâttmõš lij jurddum ouddmiârkkân oumid, koin lij ta'rkkeemvuõđ kuõskki heämmõs (ADHD) le'be ouddnummuž kuõskki heämmõs.

Mä'htt piâzzak säursmâ'ttma?

Vuäitak ooccâd säursmâ'ttma, jõs reäuggpâstlvažvuõttad le'be toi'mmjempâstlvažvuõttad lij huänn'nam.

Taarbšak takainalla dâhttarciâlkâlm.
Ceâklmest säärnat,
mõõn säu'rsmâttmõõžž dâhttar tõõzz siâzztâäll.
Vä'žžlõs talkksallaš säursmâttmõõžž väaras
taarbšak säursmâ'ttemplaan,
kää'tt lij rajjum õõlmâs tiõrvâsvuõttuâlast.

Ko leäk vuäžžam dâhttrest ciâlkâlm,
vuäitak ooccâd säursmâttmõõžž Kelast.

Säursmâ'ttemteä'ğğ

Säursmâ'ttemteä'ğğ stään pi'rğğummšad säursmâ'ttem ääi'j.

Vuäitak vuäžžad säursmâ'ttemtie'ğğ,
ko vuässõõđak säursmâ'ttma,
koon lij riâššâm Kela, puõccipõrtt, tiõrvâsvuõttkääzzkõõzz,
tuâjitiõrvâsvuõttuâäll le'be sosiaalkääzzkõõzz.

Säursmâ'ttemteä'ğğ meä'rtââvv ee'kkpuâttji mie'ldd,
seämanalla ko puõzzâlmpei'vvteä'ğğ.

Säursmâ'ttemtie'ğğgest määu'set piid.

Jõs reäuggpeivvad vuä'neet säursmâ'ttma vuässõõttmõõžž
diõtt, vuäitak vuäžžad vue'sssäursmâ'ttemtie'ğğ.

Nuõr säursmâ'ttemteä'ğğ

Vuäitak vuäžžad nuõr säursmâ'ttemtie'ğğ,
jõs leäk 16–19-ekksaž
da puõzzâlm le'be vââ'kk hue'nad
reäuggpâstlvažvuõđad le'be mätt'tõõttâmpâstlvažvuõđad.

Vuäitak vuäžžad nuõr säursmâ'ttemtie'ğğ,
gu mätt'tõõđak le'be ko leäk säurmâttmõõžžâst,
kää'tt jää'đat tuâjji-jie'llma.

Lää'mestuärjjõõzz

Jõs tu'st le'be tuu päärnast lij vââ'kk le'be puõzzâlm, kää'tt peštt kuu'kk da vaigsmâtt aarg, vuäitak vuäzzad lää'mestuärjjõõzz.

Lää'mestuärjjõõzzâst lie koumm tää'zz.
Kela ärvvtâäll tuu vuõiggâdvuõđ tuärjjõ'sse tøn vuâđald, mõõn jiännai vââ'kk le'be puõzzâlm vaaikat tuu a'rgge.

Lää'mestuärjjõs päärnže

Vuälla 16-ekksaž vuäitt vuäzzad lää'mestuärjjõõzz, jõs

- su'st lij dâhttar tuõttâm vââ'kk le'be ku'kesäiggsaž puõzzâlm
- suu hâiddmõš lij jäänab kai'bbjeei da kuârmtteei ko päärna, keä'st ij leäkku vââ'kk le'be puõzzâlm
- vââ'kk le'be puõzzâlm peštt uu'ccmõsân 6 määnpââ'j.

Vuâđdlää'mestuärjjõs lij nu'tt 93 eu'rred määnpââ'jest.
Pââ'juum tuärjjõs lij nu'tt 218 eu'rred määnpââ'jest.
Ââ'lmõs tuärjjõs lij nu'tt 423 eu'rred määnpââ'jest.

Lää'mestuärjjõs vuõrâsoomže

Pâ'jjel 16-ekksi'žžen vuäitak vuäzzad lää'mestuärjjõõzz, jõs

- tu'st lij dâhttar tuõttâm vââ'kk le'be ku'kesäiggsaž puõzzâlm
- pâstlvažvuõttad pi'rggeed aargâst da ââ'nned huõl jijstad lij huänn'nam uu'ccmõsân ee'jj ääi'j
- vââ'kk le'be puõzzâlm šõõddat tu'nne hääit le'be taarbšak tøn diõtt vie'kk le'be vuä'pstummuž.

Vuâđdlää'mestuärjjõs lij nu'tt 93 eu'rred määnpââ'jest.
Pââ'juum tuärjjõs lij nu'tt 218 eu'rred määnpââ'jest.
Ââ'lmõs tuärjjõs lij nu'tt 423 eu'rred määnpââ'jest.

Jeältõõgg vuäzzai hâidduärjjõs

Jeältõkne'kken vuäitak vuäzzad hâidduärjjõõzz, jõs

- leäk tiuddpeivvsânji jeältõõggâst
- tu'st lij dâhttar tuõttâm vââ'kk le'be ku'kesäiggsaž puõzzâlm
- pâstlvažvuõttad pi'rggeed aargâst da ââ'nned huõl jijstad lij huänn'nam uu'ccmõsân ee'jj ääi'j
- taarbšak vââ'jj le'be puõzzâlm diõtt vie'kk le'be vuä'pstummuž.

Vuâđđhâidduärjjõs lij nu'tt 71 eu'rred määnpââ'jest.
Pââ'juum tuärjjõs lij nu'tt 156 eu'rred määnpââ'jest.
Ââ'lmõs tuärjjõs lij nu'tt 329 eu'rred määnpââ'jest.
Veteraanlââ'ss lij nu'tt 108 eu'rred määnpââ'jest.

Lââ'ssteâđ lää'mestuärjjõõzzi pirr lie addrõõzzâst
www.kela.fi/laamestuarjoozz

Lää'mes oummui tu'lkkēemkääzzkõs

Jõs taarbšak tu'lkkummuž koollvââ'jj, kooll-vuäinnvââ'jj le'be sârnnamvââ'jj diõtt, vuäitak vuäzzad Kela päai'k tuulkid aarg vuõ'jjid.

Tu'st fe'rttai vuõššân ooccâd vuõiggâdvuõđ tu'lkkēemkääzzkõ'sse.
Tõn mâḡḡa vuäitak jiõčč ti'll'jed Kelast tuulk ouddmiarkkân mätt'tõõttma, reäuggjie'llma le'be staarjõõzzid.

Lââ'ssteâđ tu'lkkēemkääzzkõõzz pirr lie addrõõzzâst (lääddas)
www.kela.fi/vammaisten-tulkkauspalvelu

Ooccâm da mä'hssem

Oozz tuärrjöözz nee'ttest:

www.kela.fi/neettest

Tää'rkest oocmööžžâst,
möök meâlddöözz tó'st â'lğge lee'd.
Meâlddöözzid še vuäitt tääimted nee'ttest.

Vuäitak ooccâd tuärrjöözz še lomaakkin,
koon vuäžžak Kela konttrin da ne'ttseeidain:

www.kela.fi/lomaakk

Jös oozzak tuärrjöözz lomaakkin,
vuölttâd tön pää'st mie'ldd Kelaa'je.

Kela pää'staddrôs lij

Kela

PL 10

00056 KELA

Vuäitak häiddad miâlggâd puk Kela-aa'sššääd te'lfoonâst še.

Ko Kela lij kiött'tööllâm oocmööžžad,
vuäžžak tu'mmstöög domoi.
Tu'mmstöögâst muštlet tuärrjöözz meä'r,
vuâđ da mä'hssempei'v.
Vuäžžak tu'mmstöög te'l še,
jös tu'nne ij leäkku miöttum tuärrjös.

Kela mähss tuärrjöözzid tuu banjktiil ööl.

I'Immet, jōs vuâkkad mottai

Jōs jie'llmad mottai,
tōt vuäitt vaakted tuu Kelast vuäžžam tuärjjōōzzid.
Muuttâs vuäitt kuōskkâd ouddmiärkkân jälstummuž, puättjid,
reâuugmōōžž le'be piârri.

Muu'št i'Immed muttsin Kelaa'je.
Vuäitak tuejjeed tōn nee'ttest, te'lfoonâst le'be konttrest.

Tuu vasttōōzzâst lij vue'zzstad ainsmâ'tted,
što Kelast lie vuōigg teâđ.
Te'l tuärjjōōzz mäü'set tu'nne vuōigg šooržen.

Jōs tu'mmstōōggâst lij vââ'kk

Jōs Kela tu'mmstōk lij tuu miōlâst vââgglaž,
vuäitak ooccâd tu'mmstō'kke muttâz.

Vuäžžak tu'mmstōk-kee'rij mie'ldd vuä'ppōōzzid tō'st,
mä'htt muttâz oozžât.

Jōs tu'st lie kōōčcmōōžž, vâä'ld vuōššân õhttvuõđ Kelaa'je.

Nee'ttest vuäitak

- ooccâd tuärjjōōzzid
- vuõltteed meâlddōōzzid
- tää'rĳsted ooccmōōžžad vue'jj
- vuõltteed saaggid
- i'Immed muttsin
- looppted tuärjjōōzz.

Näai't Kela kääzzkâstt

Nee'ttest

Loogg Kela tuärjjōōzzi pirr
nuõrttsää'mĳiõ'lle:

www.kela.fi/nuorttsaamkiolle

Kōōjj vuä'ppōōzz:

www.kela.fi/kysy-kelasta

La'sĳked tuärjjōōzz meä'r:

www.kela.fi/laskurit

Ä'sšed nee'ttest:

www.kela.fi/neettest

Ĳee'rijtōōđ ne'ttkääzzkō'sse

OmaKelaa'je da ääi'jva'rrjumša
fe'rttai tobddeed. Taarbšak
baųkkiõttid le'be mobiilstaanõōgg.

Veä'kk ä'sstōōllmō'sše

Jōs nee'ttest ä'sstōōllmōš
lij vaiggâd, vuäitak vuäžžad
tōōzz vie'kk:

www.kela.fi/neettest

Ougglōskääzzkōōzzâst vuäžžak
persoonlaž vuä'pstummuž
da ohjjummuž:

www.kela.fi/ouggloskaazzkos

Vuäitak u'vded nuu'bb oomže
vuōiggâdvuõđ hâiddad aa'sšid
peä'lstad.

Konttrest

Tää'rĳkest addrōōzzid
da äävaiâarraamaai'jid:

www.kela.fi/konttrest

Te'lfoonâst

Nuõrttsää'mĳiõllsaž te'lfonkääzzkōs
Äävai vu-pi čiâss 9-11.

020 634 4795

Va'rre te'lfoonäai'j

Vuäitak kue'đded
õhttvuõttvä'lddemraukmōōžž
ne'ttpâä'stin:

saame@kela.fi

Jee'res kääzzkâ'stemnâamar

Äävai vu-pi čiâss 9-16.

Jeältōōgg.....020 692 202

Jälstummuš.....020 692 210

Meeraikōskksa vue'jj
(vu-pi čiâss 10-15).....020 634 0200

Mätt'tōõttmōš
da prizoov.....020 692 209

**Säursmâttmōš da
lää'mestuärjjōōzz.....020 692 205**

Pe'rrjummuš.....020 634 4940

Pi'rĳgeemtuärjjōs.....020 692 207

Puõccmōš da koort.....020 692 204

Puärrazvuõtt.....020 692 206

Reâuĳte'mesvuõtt.....020 692 210

Soi'ttjummuš da vuârddmōōžž
mäüus meä'rtâ'vve tuu operaattoor
hâ'ddliist mie'ldd.

Kela nuorttsää'mkiõ'lle

Nuorttsää'mkiõllsa ne'ttseeid:

www.kela.fi/nuorttsaamkiolle

Sää'mkiõllsa brosyyr:

Jeältõõgg da jee'res jeältõkvuäžžai tuärjjõõzz

Mätt'tõõdi da prizoovnee'kk tuärjjõõzz

Pi'rggēemtuärjjõs

Puõccmõš da säursmättmõš

Pä'rnnpiârri

Reâugte'mesvuõtt

Siirdõõttâm Lää'ddjânma

le'be Lää'ddjânmmest ålggânmmid

Takai jälstemtuärjjõs

Sää'mkiõllsaž brosyryid vuätt pri'nttjed
nee'ttest addrõõzzâst:

www.kela.fi/saamenkieliset-esitteet